

INNOVATION
FOR CHANGE

EAST ASIA

พ่อจ๋ารี่ส
กับแม่ดรัม
อยู่ตรงนี้จ้่า!

➔ ได้รับ
ผลกระทบ
เต็มๆ

แม่หน้า

ที่กำลังล้มเหลว
ของชาวประมงพื้นบ้านไทย

เสียงของ
ชุมชนเรื่องผลกระทบ
จากโครงการ
หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ศิลปะโดย Mis.lalita
วิจัยโดย พิษณุศพงษ์ คุรุปรัชฌามรรค,
ผู้ประสานงานกลุ่มอนุรักษ์ป่าบุญเรือง

สวรรค์ดีทุกคน
เรามีเรื่องมาเล่า...

เป็นเรื่องราววิถีชีวิต
ของพ่อจ๋าริ๊ส และแม่ศรีม
ที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำอิง
และการเปลี่ยนแปลง
จากอดีตถึงปัจจุบัน

พ่อจ๋ารัส และแม่ตรีม
เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำอิง
ทั้ง 2 คน มีอาชีพปลูกพริกพลา

นี่! ยากแผนที
มาให้ดูเลย

จะเห็นว่า
แม่น้ำอิงอยู่ติดกับ
แม่น้ำของด้อยนะ

แม่น้ำ
อิง

แม่น้ำ
โขง

วิถีชีวิต
ของพริกพลา
อย่างพ่อจ๋ารัส
กับแม่ตรีม
ก็เกี่ยวของกับ
แม่น้ำ 2 สายนี้แหละ

บ้านพ่อ
อยู่ที่นี่

บ้านแม่
อยู่ที่นี่

จ. เชียงราย

พ่อจ๋อริสเล่าให้เราฟัง
ถึงเมื่อก่อน ว่าผูกพัน
กับแม่น้ำอิงยังไง ...

สมัยก่อน
แม่น้ำอิงเป็นที่หากิน
ตาหากินช่วงฤดูน้ำหลาก

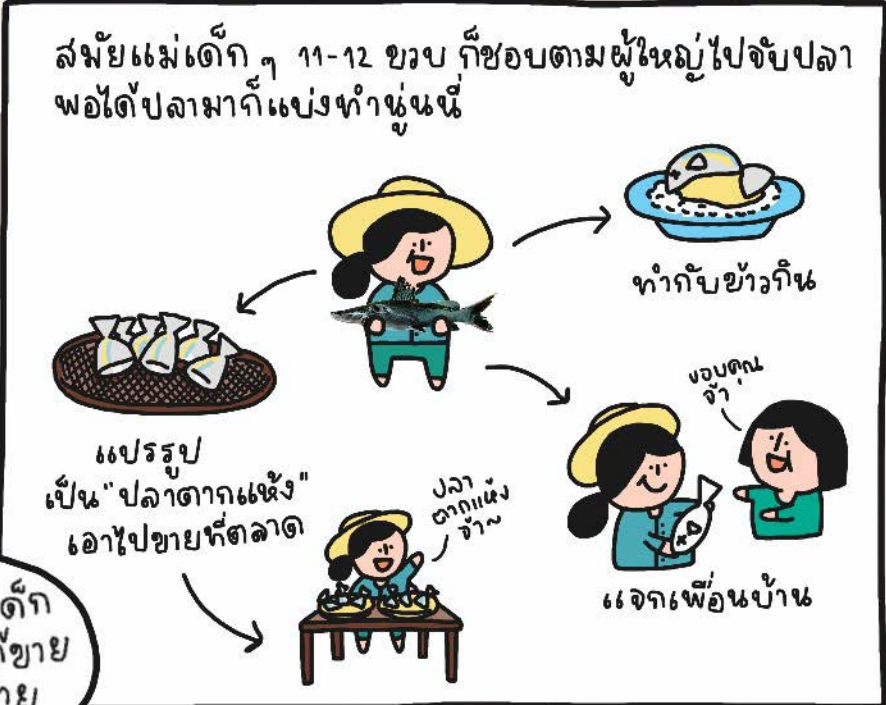

พ่อจ๋อริส
พรานปลาเต๋ม่ววัย 84 ปี

ส่วนแม่ศรีมก็เล่าให้ฟัง
เรื่องราวตั้งแต่เด็ก ๆ
ว่าได้ทำสิ่งที่ชอบ
จนกลายเป็นอาชีพ 😊

แม่ชอบหาปลา
ตามระบบนิเวศย่อย
ของพื้นที่ชุ่มน้ำ

ทำตั้งแต่เด็ก
พอโตก็ไม่ได้ขาย
เอามาใช้จ้ำย

แม่ศรีม
พรานปลาอายุ 65 ปี

แล้วทำไมเมื่อก่อนพ่อจ๋ารัสกับแม่ศรีมถึงหาปลาได้เยอะขนาดนั้นนะ ?

ตัวจ๋อเล่าตั้งแต่แม่จ๋องเลย

อย่างที่บอกไปตอนแรกว่าแม่น้ำอิงเชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง

แม่น้ำโขง

มีความหลากหลายของ "ทรัพยากร"

พันธุ์พืช

พันธุ์ปลา

วิถีชีวิต

ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่างๆ

แหล่งอาหาร

พันธุ์ปลา 1,245 ชนิด

แหล่งน้ำ

นี่คือ แม่น้ำโขง ส่วนที่ไหลผ่านประเทศไทย (เป็นแม่น้ำโขงตอนล่างนะ)

มีประชากรได้ใช้ผลประโยชน์บนฐานทรัพยากรของแม่น้ำโขงมากกว่า 60 ล้านคน!

ส่วนตรงนี้คือแม่น้ำอิงตอนล่าง

หนึ่งในนั้นคือพ่อจ๋ารัสและแม่ศรีมนี่เอง!

จ. เชียงราย

ทีนี้มาดูกันต่อว่า แม่น้ำโขงส่งผลกระทบต่อแม่น้ำอิงยังไง ?

จ. เชียงราย

พ่อจ๋ารัสเล่าให้ฟังต่อ
ว่าปัจจุบันนี้เป็นยังไง

เมื่อก่อน...

เดี๋ยวนี้...

เมื่อก่อน หนูน้า ก็ขุดบ่อทราย
ตามขาดทรายแม่น้ำอิง

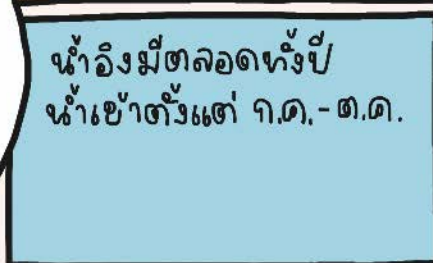

เดี๋ยวนี้ต้องซื้อตุ้ม
เพราะชาวบ้าน
ต้องทำเกษตรนอกฤดู
น้ำก็ถูกดึงไปใช้
พอไหลกลับมาก็
ก็ปนเปื้อนสารเคมี

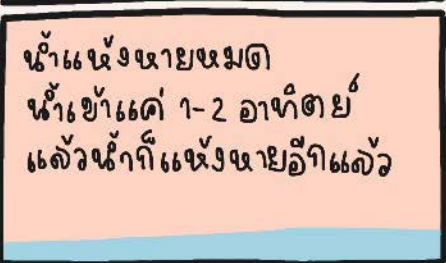

เดี๋ยวนี้มัน
ไม่เหมือนเดิมแล้ว
เรือไม้กลายเป็นเรือเหล็ก
แม่น้ำก็เปลี่ยนไป
จากที่ตุ้มได้...
ก็ปนเปื้อนสารเคมี

น้ำอิงมีตลอดทั้งปี
น้ำเข้าตั้งแต่ ๑.๑. - ๓.๑.

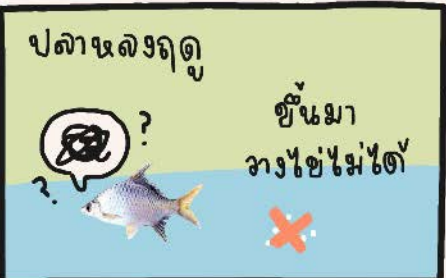
น้ำแห้งหายหมด
น้ำเข้าแค่ ๑-๒ อาทิตย์
แล้วน้ำก็แห้งอีกแล้ว

ปลาขึ้นมาวางไข่ตามฤดู

ปลาหลงฤดู

ปลาเยอะแยะ

ปลากับสัตว์น้ำหายหมด

แม่ศรีมกับอกเนเหมือนกัน
ว่าเดี๋ยวนี้
มันไม่เหมือนเดิมนะ

เดี๋ยวนี้หาปลา
ยากขึ้นทุกวัน
น้ำในห้วยก็น้อย

อาทิตย์ก่อน แม่ไปยกยอที่แม่น้ำอิง
ตั้งแต่สะพานแม่ น้ำอิง เดินตามโค้งโค้งวังน้ำ
ตลอดทาง 500-600 เมตร
ได้ปลารากกล้วยที่อยู่ตามพืชน้ำทรายมาแค่ตัวเดียว
ทั้งๆที่มีมือก่อนออกไปหาปลาที่หนึ่งได้ตั้ง 3-4 กิโล

ก็ขอให้น้ำ
ได้เข้าป่า เข้าหนอง
ให้ได้ก้าง หอย ป ปลา
กลับมาอีกครั้ง

แล้วอะไรล่ะที่ทำให้ พ่ोजำรัสกับ แม่ศรีมต้องเจอเรื่องเหล่านี้ ?

2510

สมัยที่พ่ोजำรัส
และแม่ศรีม
ยังหาปลาเลี้ยงชีพได้

แม่ น้ำ อึ้ง
ยังอุดมสมบูรณ์

2534

6 ประเทศ
(ที่แม่ น้ำ ของไหลลงน้ำ)
รวมตัวกัน! ภายใต้
แผนความร่วมมือ
ทางเศรษฐกิจ
อนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง

ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐาน

2539

เขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ
"มิงวาน"

เริ่มผลักดันการใช้
"ทรัพย์สินสาธารณะ"
โดยเฉพาะ
"พลังงานไฟฟ้า
จากเขื่อน"

ควบคุม และ จัดการ
แม่ น้ำ ของ
เชิงพาณิชย์

2553

เขื่อนไฟฟ้า
พลังน้ำ
"เซียววาน"

2552

เขื่อน
"จิงหง"

2546

เขื่อนไฟฟ้า
พลังน้ำ
"ดาซาซาง"

โดยไม่สนใจเสียงทักท้วง
ของประเทศปลายน้ำ

2555

- เขื่อน "หนัวจาทู"
- เขื่อน "กอนณาเกี้ยว"

2557

เขื่อน
"โซวตู"

2561

- เขื่อน "เขมยิวเว่ย"
- เขื่อน "ต้าจิวเจี๋ย"

2562

- เขื่อน "หวงตัง"
- เขื่อน "วุ่นอองหลิง"

NOW
2564

ตลอดเวลาที่มีการสร้างเขื่อนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

“ชาวบ้านไม่ได้หนึ่งเดียว ทุกคนลุกขึ้นสู้!”

ด้วยความหวังว่าจะทำให้แม่น้ำโขง
กลับมาอุดมสมบูรณ์ดังเดิม ...

ชาวบ้านร่วมกัน
ต่อต้านโครงการที่ทำลายแม่น้ำโขง
ทั้งลุกขึ้นประท้วง ทั้งร่วมรณรงค์
กับภาคีเครือข่าย ทั้ง อิง / โขง และ
กิจกรรมร่วมในการสื่อสารวันเขื่อนโลก
วันพืชมงคลชุ่มน้ำ บอชป่า สืบชะตาฯ

- สร้างเสร็จแล้ว
- อยู่ในโครงการ
- กำลังสร้าง

แต่ไม่ว่าชาวบ้านจะลุกขึ้นสู้แค่ไหน
ก็เหมือนจะไม่เป็นผล ...
ทางโครงการยังคงมุ่งหน้าสร้างเขื่อนเรื่อยมา

ในปัจจุบันมีเขื่อนที่
สร้างเสร็จแล้วทั้งหมด

13 เขื่อน

และยังมีเขื่อนที่
กำลังก่อสร้าง
รวมถึง

เขื่อนที่เสนอสร้าง
อีก 9 โครงการ !

เขื่อนทั้งหมดนี้เป็นการลงทุน
และก่อสร้างโดย ประเทศจีน

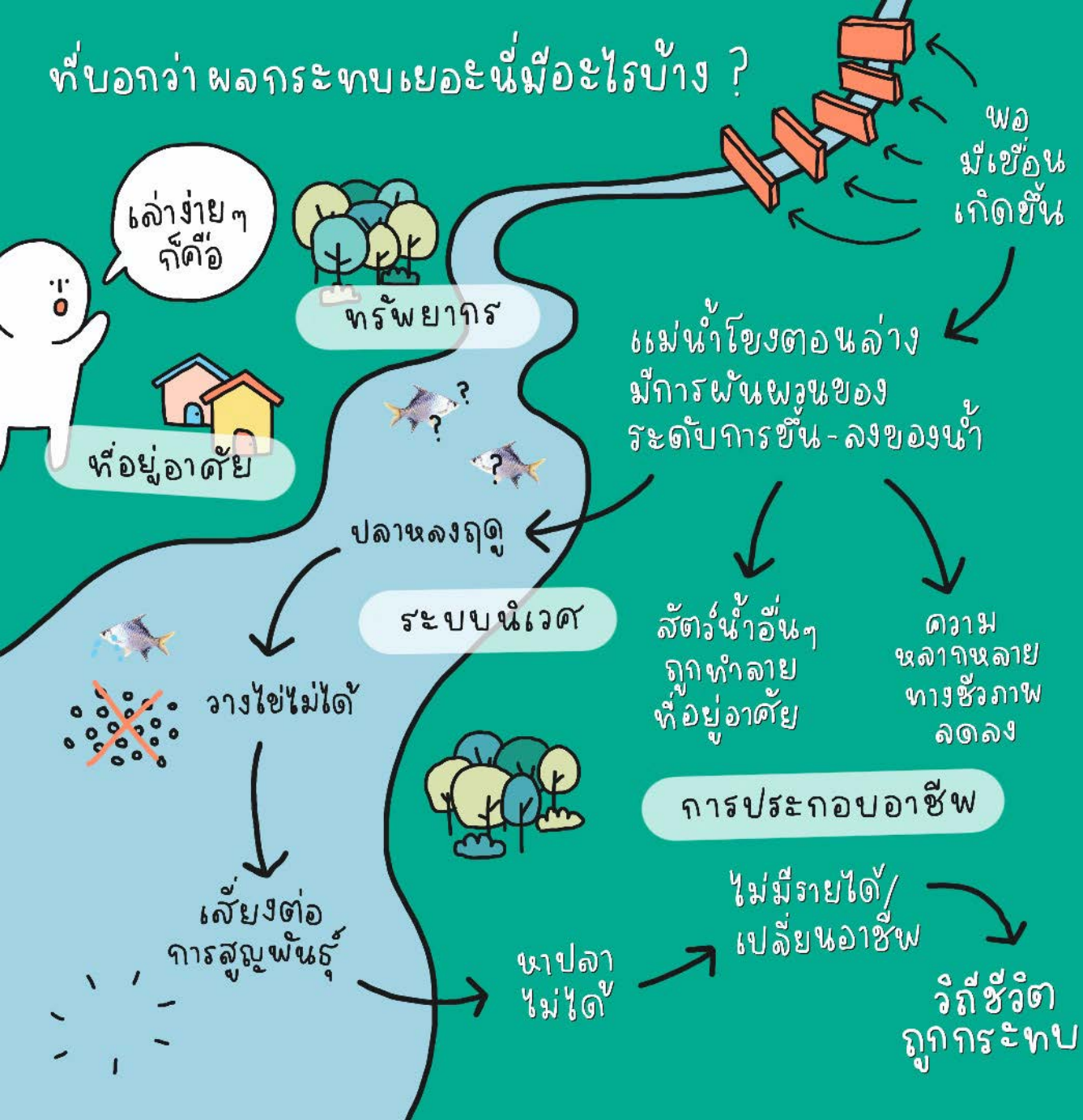
สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้จีนกลายเป็นผู้ควบคุมลำน้ำโขงแต่เพียงผู้เดียว !

พ่อจ๋ารี่
กับแม่ตรี
อยู่ตรงนี้จ้ะ!

ได้รับ
ผลกระทบ
เต็มๆ

ที่บอกว่า ผลกระทบเยอะนี่มีอะไรบ้าง ?

สิ่งที่เกิดขึ้นกับแม่ น้ำโขง กระทั่งถึง แม่ น้ำอิง และทำให้ วิถีชีวิตของชาวบ้านต้องเปลี่ยนตาม

แม่ น้ำโขง พันพอน
ก็ไม่มีน้ำพอจะขนน้ำอิง
ปลาก็ขึ้นมาราวงไข่มุ่ไม่ได้
คนที่อยู่ปลายน้ำอย่างพ่อจ๋ารี่ล
และแม่ศรีม ก็โดนผลกระทบเต็มๆ

ทานยุตปลาได้ 5-6 ปีแล้ว
ทั้งเรือแรงไม่เหมือนตอนหนุ่ม
และ ลูกหลานก็เป็นห่วง

ลูกหลานก็ไม่ได้
ทำประมงเหมือนพ่อจ๋ารี่ลแล้ว
ส่วนใจญไปค้าขาย
และทำงานต่างถิ่น (กทม.)
คนที่อยู่บ้านก็ทำเกษตร ทำนา

แม่ น้ำอิง
ไม่ไหลเหมือนเก่า
แม่ก็ไม่มีปลาไว้ทำ
ปลาตากแห้งขาย

แม่ศรีม ต้องทำอาชีพเสริม
เป็นการปลูกผักสวนครัว
และนำพืชผลตามช่วงฤดูกาล
มาขายในชุมชน

ถ้าเป็นแบบนี้ต่อไป...
ลูกหลานรุ่นถัดไป
คงไม่สามารถรักษา
วิถีดั้งเดิมไว้ได้อีก

คิดแล้ว
ก็เศร้าแหละ

ที่เล่ามาทั้งหมดนี้ เป็นแค่ส่วนหนึ่งนะ
ไม่ใช่แค่พ่อจ๋าส์ และแม่ดรีม ที่ต้องเจอกับผลกระทบ
จากการลงทุนของจีนในโครงการ หนึ่งในแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI)
แต่มันยังส่งผลกระทบต่อชุมชน และ ครอบครัวอื่น ๆ
ทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เลย !

ลองไปดูผลงาน
ที่บอกเล่าเรื่องราวเหล่านี้
จากพิพิธภัณฑ์กัน